

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

246329

การป้องกันปัญหายาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 อำเภอเมืองเชียงใหม่
จังหวัดเชียงใหม่

ฐิติทรัพย์ พระแก้ว

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
พฤศจิกายน 2554

๖๐๐๒๕๐๘๘๘

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

246329

การป้องกันปัญหาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 อำเภอเมืองเชียงใหม่
จังหวัดเชียงใหม่

ฐิติทรัพย์ พระแก้ว

การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
พฤศจิกายน 2554

การป้องกันปัญหาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 อำเภอเมืองเชียงใหม่
จังหวัดเชียงใหม่

จูติทรัพย์ พระแก้ว

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

 ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์สมศักดิ์ เกี้ยวกิ่งแก้ว

 อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
รองศาสตราจารย์ ดร. โกสุมภ์ สายจันทร์

 กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. โกสุมภ์ สายจันทร์

 อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
รองศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา โชคदार

 กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา โชคदार

24 พฤศจิกายน 2554

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. โกสุมภ์ สายจันทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลักการค้นคว้าแบบอิสระ และ รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา โชคदार อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมการค้นคว้าแบบอิสระที่ได้ให้ความรู้ ข้อแนะนำ คำปรึกษา และความช่วยเหลืออื่นๆตั้งแต่เริ่มทำหัวข้อและโครงร่าง รวมทั้งการจัดกรอบ แนวคิด การวิเคราะห์ ตลอดจนตรวจแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการค้นคว้าแบบ อิสระด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง เป็นผลให้การค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี ผู้เขียน ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์สมศักดิ์ เกี่ยวกิ่งแก้ว ประธานกรรมการสอบการ ค้นคว้าแบบอิสระที่ได้ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์เสกสิน ศรีวัฒนานุกุลกิจ อาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไปที่ กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ ตรวจทานและแก้ไข และให้แนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการค้นคว้าแบบ อิสระให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาเศรษฐศาสตร์การเมืองและอาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ ความรู้และคำแนะนำสั่งสอนเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณคณะผู้บริหาร โรงเรียนวัฒโนทัยพายัพ โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย โรงเรียนหอพระ โรงเรียนกาวิละวิทยาลัย และคณะครูจากโรงเรียนดังกล่าวที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ ตอบแบบสอบถามและให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์วรทัศน์ บุญโคตร ผู้บริหารโรงเรียนสารภีพิทยาคม และ คณะครูที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ทดสอบเครื่องมือสำหรับวิจัยครั้งนี้

ขอขอบใจเจ้าหน้าที่ประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองที่กรุณาติดตามกระบวนการ ทำงานวิจัยในระยะเวลาที่กำหนดและกระตุ้นให้ส่งทันเวลา

ขอขอบคุณเพื่อนๆ สาขาเศรษฐศาสตร์การเมืองทุกท่านที่กรุณากระตุ้นให้ทำงานวิจัยให้ ส่งทันตามกำหนดเวลา

ขอขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ และคุณอาทุกท่าน ตลอดจนขอบคุณภรรยาและลูกๆทุก คนที่คอยเป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีตลอดมา

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การป้องกันปัญหาหยาเสพติดใน โรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34
อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน นายจิตติทรัพย์ พระแก้ว

ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์การเมือง)

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์ ดร. โกสุมภ์ สายจันทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
รองศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา โชคถาวร อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

246329

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันปัญหาหยาเสพติดใน โรงเรียน 2) ศึกษาผลของการป้องกันปัญหาหยาเสพติดใน โรงเรียน และ 3) ศึกษาปัญหาในการป้องกัน ปัญหาหยาเสพติดใน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 อำเภอ เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บ รวบรวมข้อมูลจากครู โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 อำเภอเมืองเชียงใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 206 คน ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1) ปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันปัญหาหยาเสพติดใน โรงเรียน พบว่า โดยรวม โรงเรียน มัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 อำเภอเมืองเชียงใหม่มี การดำเนินการป้องกันปัญหาหยาเสพติดในโรงเรียนในระดับมาก โดยลำดับแรกมีการดำเนินงานจัด กลไกเฝ้าระวังปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทั้งในระดับครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ผู้เรียน ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง มีการจัดองค์กร/บุคลากร ผู้รับผิดชอบการดำเนินงาน และมีการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือและให้โอกาสแก่นักเรียน

2) ผลของการป้องกันปัญหาหยาเสพติดใน โรงเรียน พบว่า โดยรวมการดำเนินงาน ป้องกันปัญหาหยาเสพติดใน โรงเรียนส่งผลต่อการบริหารจัดการ โรงเรียนและส่งผลต่อผู้เรียนในระดับ ดี โดยด้านการบริหารจัดการ โรงเรียนส่งผลให้ครูผู้สอนเป็นผู้มีคุณธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี มีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีการกำหนดนโยบายด้านการป้องกันปัญหาหยาเสพติดในโรงเรียน และมีระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งเสริมการป้องกันปัญหาหยาเสพติดในโรงเรียน เป็นต้น และด้านผลที่ เกิดกับผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี กีฬาของโรงเรียนมากขึ้น ผู้เรียนมี

ความรู้ถึงโทษภัยของยาเสพติด ตระหนักถึงโทษภัยของยาเสพติด ทำกิจกรรมร่วมกับโรงเรียนเพื่อป้องกันปัญหาเสพติด มีทักษะชีวิตในการหลีกเลี่ยงยาเสพติด เป็นต้น

3) ปัญหาในการป้องกันปัญหาเสพติดในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 อำเภอเมืองเชียงใหม่ ประสบปัญหา อุปสรรคจากปัจจัยภายในโรงเรียน ได้แก่ ครูไม่สามารถสอดส่องดูแลพฤติกรรมของนักเรียนได้อย่างทั่วถึง เครือข่ายเฝ้าระวังในโรงเรียนยังทำงานไม่เต็มที่ งบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมมีไม่เพียงพอ โรงเรียนขาดการประสานงานขอความร่วมมือกับหน่วยงานรัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้อง

สำหรับปัญหาภายนอกโรงเรียน ได้แก่ ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมกับโรงเรียน นักเรียนที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดส่วนใหญ่จะมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดหลังจากเลิกเรียนหรือออกไปอยู่ภายนอกโรงเรียนแล้ว จึงทำให้ยากต่อการควบคุมดูแล นักเรียนบางส่วนจะอาศัยอยู่ตามหอพัก อำเภอรอบนอกและจังหวัดใกล้เคียง ทำให้ครูไม่สามารถดูแล ติดตามพฤติกรรมของนักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงได้ทั่วถึง

Independent Study Title Drug Addiction Prevention in Secondary Schools of Secondary Educational Service Area Office 34 in Mueang Chiang Mai District, Chiang Mai Province

Author Mr. Titisap Prakaew

Degree Master of Arts (Political Economy)

Independent Study Advisory Committee

Associate Professor Dr.Kosum Saichan Advisor

Associate Professor Dr.Kanchana Chokethaworn Co-advisor

ABSTRACT

246329

The objectives of this research were to 1) investigate factors affecting drug addict prevention in schools; 2) examine the impacts of drug addict prevention problem in schools; and 3) explore drug addict prevention problem in Secondary Schools of Secondary Educational Service Area Office 34 in Mueang Chiang Mai District, Chiang Mai Province. It was a quantitative study employing questionnaires as an instrument to collect data. The samples drawn for this study comprised of 206 teachers of Secondary Educational Service Area Office 34 in Mueang Chiang Mai District, Chiang Mai Province. Findings were summarized as follows:

1) On the subject of factors affecting drug addict prevention in schools, the study indicated that the overall Secondary Schools of Secondary Educational Service Area Office 34 in Mueang Chiang Mai District, Chiang Mai Province implemented the drug addict prevention in schools in a high level. There were an implementation of drug addict prevention for example, the drug addict watch mechanism and participation of associated agencies including teachers, executives, parents, students and related government organizations. oreover, organizations/personnel were formed to be responsible for drug addict prevention and student assistance system was set up to help and give an opportunity for students.

2) As for the positive impacts of drug addict prevention in schools, it was found that the implementation of drug addict prevention in schools generally affected the school management as well as the students in the good level. To clarify, in terms of school management aspect, it enhanced the teachers to be ethical and determined in working as well as to be a good prototype.

The policy of drug addict prevention in schools was also regulated and the student care unit system was set in order to support the drug addict prevention in schools. Regarding to the impact toward students, it affected the students to increasingly participate in school activities such as art, music and sports. Furthermore, students were aware of drug addict danger and participated in school activities so as to prevent themselves from drug addiction.

3) With regard to the problems of drug addict prevention in schools, it showed that Secondary Schools of Secondary Educational Service Area Office 34 in Mueang Chiang Mai District, Chiang Mai Province faced problems and obstacles from internal school factors. To illustrate, the teachers were not able to look after the students' behaviors thoroughly. The school watching network did not work properly. The activities budget was inadequate. The schools did not cooperate with the public and private sectors sufficiently.

Regarding the external school factors, parents did not co-operate in school activities. Most of the students who were associated with drug would be involved with drug after school or outside school resulting to the difficulty of monitoring and controlling. Besides, some students stayed in a dormitory in suburban area or the nearby provinces so it was difficult for the teachers to thoroughly observe the behaviors of students who were in risk group.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา	7
1.3 สมมุติฐานการศึกษา	7
1.4 ขอบเขตการศึกษา	7
1.5 นิยามศัพท์ทั่วไป	8
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
2.1 สารเสพติดและยาเสพติด	10
2.2 แนวคิดในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด	16
2.3 แนวคิดในการดำเนินงานเพื่อป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา	21
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	45
2.5 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา	50
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	51
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	51
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	51
3.3 การทดสอบเครื่องมือ	52
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	52
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	53

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษา	55
4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล	55
4.2 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการป้องกันปัญหาเสพติดใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่	57
4.3 ผลของการป้องกันปัญหาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่	73
4.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการป้องกันปัญหาเสพติดในโรงเรียน	89
4.5 การทดสอบสมมติฐาน	90
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	93
5.1 สรุปผลการศึกษา	93
5.2 อภิปรายผล	96
5.3 ข้อเสนอแนะ	105
บรรณานุกรม	107
ภาคผนวก	110
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	111
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม	118
ประวัติผู้เขียน	123

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า	
2.1	รื้อ/โครงการและหน่วยงานเจ้าภาพที่รับผิดชอบ	40
4.1	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ	55
4.2	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ	56
4.3	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุราชการ	56
4.4	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามวุฒิการศึกษา	57
4.5	ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องที่มีผลต่อการป้องกันปัญหายาเสพติดใน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 อำเภอเมืองเชียงใหม่	57
4.6	ปัจจัยด้านการจัดองค์กร/บุคลากรผู้รับผิดชอบการดำเนินงานที่มีผลต่อการป้องกัน ปัญหาเสพติดใน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 34 อำเภอเมืองเชียงใหม่	62
4.7	ปัจจัยด้านการจัดกลไกเฝ้าระวังปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดที่มีผลต่อการ ป้องกันปัญหาเสพติดใน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 34 อำเภอเมืองเชียงใหม่	66
4.8	ปัจจัยด้านการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือและให้โอกาสแก่นักเรียนที่มีผลต่อการ ป้องกันปัญหาเสพติดใน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 34 อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่	68
4.9	ภาพรวมปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันปัญหาเสพติดใน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 อำเภอเมืองเชียงใหม่	72
4.10	ผลของการป้องกันปัญหาเสพติดใน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริหาร จัดการสถานศึกษา	73
4.11	ผลของการป้องกันปัญหาเสพติดใน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ด้านผลที่เกิดกับ ผู้เรียน	84

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.12 ภาพรวมผลของการป้องกันปัญหาเสพติดใน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่	88
4.13 การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการดำเนินงานป้องกันปัญหาเสพติดใน โรงเรียนกับผลของการป้องกันปัญหาเสพติดใน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 อำเภอเมืองเชียงใหม่	91